

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies octavus et nonus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1865 [erschienen] 1866

De S. Domino Confessore Apud Tifernum Tiberinum In Umbria Sylloge
Sancti Cultus, fuga Perusiam, in patriam reditus et vita solitaria.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72229](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72229)

A. ANONYMUS. rius (*Pictaviensis episcopus*) præterisset, ita eum est (*S. Martinus*) vestigiis prosecutus: cumque ab eo gratissime fuisset susceptus, haud longe sibi ab oppido (*Pictaviensi*) monasterium collocavit. Vide etiam *Gregorium Turonensem num. 6 Commentarii laudatum.*

l Quamquam Savinus paulo ante Eutillii conjugis, filium suum e monasterio revocatum ejus ope cupientis, votum dicatur fuisse libenter amplexus, verba tamen hæc: Ad hoc præmissum sequitur. ut etc.: videntur indicare, S. Savinum aduisse Eutillii filium, non tam ut illum e monasterio revocaret, quam ut sese illi socium jungeret.

m *Supple: disciplinae, vel quid simile.*

n Si obvio sensu accipienda sint hæc Actorum verba, discipulus et familiaris fuerit S. Savinus S. Martino Turonensi, qui sub annum 400 obiit. Ceterum quam amans solitudinis Martinus fuerit, non semel ipsemet ostendit, ut dum, Mediolano per Auxentium Arrianum pulsus, ad insulam (*Thyrreni maris*) Gallinariam (verbis *Sulpicii Severi utor*) nomine recessit, comite quodam presbytero, magnarum virtutum viro. Ubi aliquamdiu radicibus vixit herbarum: ut, dum *Locogiacense monasterium condidit, et incoluit: denique dum jam episcopus factus Turonensis, ut iterum Severus Sulpicius scribit, cum inquietudinem (cellam ejus ecclesie adherentem) frequentantium ferre non posset,*

duobus fere extra civitatem millibus monasterium (*Majus monasterium dicitur, Gallice Mar-moutiers*) sibi statuit. Qui locus tam secretus et remotus erat, ut eremi solitudinem non desideraret. Ut adeo, quantum ad solitudinis amorem in S. Martino Savinus, quod imitaretur, procul dubio habuerit.

o *Aquitaniae episcopalis urbs est sub Ausciensi metropoli, Gallice Tarbe, in Bigerronibus ad Alurum fluvium, de quo vide dicta ad lit. a.*

p *Nec abbas ille, nec, cui præerat, Tarbense monasterium aliunde notum est.*

q *Situm illius loci habes num. 7 Comment.; neque diversus videtur a loco sepulturæ S. Savini, de quo vide dicenda ad lit. t.*

r *His forte alii alique se subinde adjunxerint; ac demum lapsu temporis, aucto illic solitariam vitam agentium numero, ortum fuerit monasterium, quod a S. Savino Levitano nomen habet, de quo vide dicta numm. 9 et 10 Comment.*

s *Videtur fuisse tunica brevior interiori tunica superjecta.*

t *Sepultus dicitur a Mabilonio loco, alias Emilianum palatium dicto: de quo Ruinartius in Addendis et Emendandis in Notis ad S. Gregorium Turonensem pag. 1397: Fuit et palatium Emilianum in Levitania, cui successit S. Savini monasterium prope Baregium. Alibi plenior istius palatii notitiam frustra quæsi.*

DE S. DOMNINO CONFESSORE

APUD TIFERNUM TIBERINUM

IN UMBRIA

J. B.

SYLLOGE

Sancti Cultus, fuga Perusiam, in patriam reditus et vita solitaria.

Sub initium
seculi VII.
Sancti cultus,

C Tifernum aliud Tiberinum, aliud Metaurense olim dictum fuit, quod illud Tiberi, hoc Metauro flumini adiacebat. Tiberinum ad Appennini radices situm fuit, Umbriaeque adscriptum a Ptolemæo et Plinio: medio circiter seculo VI a Totila, Gothorum rege, eversum, ac dein instauratum, mutato antiquo nomine, Civitas Castellum nuncupari est ceptum. Mutati nominis causam hanc tradidit Armulfus, Aretinus diaconus, seculi XI scriptor, in Vita S. Floridi, Tifernatis episcopi, quem die XIII Novembris Tifernates colunt: Deinde vero, inquit, ex ruinis eversæ dudum civitatis in modum castrum parvum reedificaverunt oppidulum. Quod pro sui exiguitate a nonnullis CASTELLUM est nominatum, quod nomen sibi usque hodie permanet. Tertio fere a civitate Tiferno milliari vicus est, quem Robiano incolæ vocant; vitam hic solitariam aliquamdiu duxit terminavitque S. Dominus confessor, ac cultu sacro potissimum gaudet: isthic enim non modo sacræ ejus conservantur honoranturque exuvie, sed suo etiam nomini dicatum habet templum, pie invisi jam dudum a frequenti fidelium multitudine solitum: ritu duplici ad diem nonam Octobris colitur, qua Tifernatum diocesis patet. Reli-

quias ejus Alexander Filodorus, Tifernas episcopus, anno 1543 die XXVIII Octobris Robiani inspicit ac sub altari reclusit, ut refert Angelus Conti ex confecta ea de re episcopi charta. Nonnullas ex ejus reliquiis PP. Dominicani Tifernates, ut idem Conti scribit in Opere suo de Sanctis Tifernalibus pag. 155, nescio, an a præfato Filodoro, familiæ S. Dominici alumno, acceperunt.

2 Ferrarius in Catalogo Sanctorum Italiae ex ecclesie Tifernensis monumentis S. Dominico elogium adornavit hujusmodi: Dominus vir simplex post excessum S. Amantii presbyteri intra montes et sylvas Tifernatis territorii in loco, qui Robianum dicitur, vitam pomis agrestibus et herbarum radicibus diu ignotus solitariam duxit; donec a rusticis, qui in eum locum ad colligendas glandes venerunt, detectus est. Multis autem in dies ad eum visendum confluentibus, eos maximopere rogabat, ne se suamque solitudinem sua visitatione turbarent, se inde recessurum minatus. Cum vero plures ibi annos in ea vitæ austeritate, in orationibus, jejuniis, piis meditationibus egisset, VII Idus Octobris migravit ad Christum, ibidem sepultus. Ubi ecclesia

gestaque ex recentioribus,

A ecclesia suo nomini exstructa, dicataque est. *Eadem ecclesie Tifernensis monumenta laudant Angelus Conti et Jacobillus, qui S. Domnini Vitam Italico sermone scripserunt. At vetustatis non admodum magnæ ea esse, ex Contio liquet; quo teste, Vitæ SS. Floridi, Illuminati et Domnini a se exaratae, seu ex picturis, quæ in choro canonicorum Tifernatium visuntur, seu ex Officiis eorum majori ex parte depromptæ sunt: picturæ vero et, quæ laudat, Officia seculo demum XVI, Tifernatem ecclesiam moderante Filidoro, confecta fuere, illæ quidem anno 1543, quo, ut dictum supra, S. Domnini reliquias Robiani Filidorus inspexit: hæc vero triennio post, seu anno 1546. Longe quidem his antiquior est Arnulphus, Aretinus diaconus, qui in Vita S. Floridi, quam Theobaldo, Tifernatium versus seculi XI finem episcopo, inscripsit, nonnulla ad S. Dominum, S. Florido, ut scribit, familiarem, spectantia memorat; sed et ipse, seculis ut minimum quatuor S. Domnino posterior, is cuiquam non videbitur esse, cui certa undequaque fides constet: sed quid illi de S. Domnino?*

B 3 Totila, factus sub annum 541 Gothorum rex, cum huc illuc per Italiam arma moveret, sui undequaque timorem diffudit; quo factum est, ut, qui in minoribus oppidis morarentur, ad tutiora munitioraque loca confugerent: in his fuere S. Floridus tum diaconus, S. Amantius presbyter et S. Dominus, qui, relicto Tiferno, patria, ut volunt, sua, ad S. Herculanium, Perusinum episcopum, profugi, salutem suam Perusiæ quasiverunt. Dehinc vero, inquit Arnulphus, diaconus Aretinus, dum Totila, Gothorum rex, plurimas Italiae civitates captas barbarica feritate ferro igneque vastaret, omnibus Tiphertinis civibus, qui imminentem Gotthorum gladium evadere poterunt, huc illucque confugientibus, Floridus diaconus cum Amantio religioso presbytero atque Domnino simplicis innocentiae probitæ prædite Perusiam petens venit ad virum reverentissimum Herculanium, ejusdem urbis episcopum, a quo gloriosissime exceptus et aliquamdiu cum eo commoratus etc. Perusia anno Christi 547, belli Gothici decimo tertio, Totilæ cessit, qui S. Herculanium, Perusinum episcopum, de quo actum est tom. I Martii pagg. 47 et seqq., obruncari jussit; sancti Martyris corpus juxta civitatis muros primum sepultum fuit; et, revocatis quadraginta a capta Perusia die, qui diffugerant, civibus, in S. Petri ecclesiam multo cum honore translatum; quo demum tempore S. Floridus cum sociis SS. Amantio et Domnino Tifernum rediit. Reversus ergo, inquit Arnulphus, cum supradictis sanctissimis viris B. Floridus etc. Verum ex jam relatis pleraque nullo antiquo satis, ut pro certis habeantur, monumento nituntur. Meminit quidem Gregorius Magnus lib. 3 Dialogorum cap. 13 obsessæ captæque a Gothis Perusiæ, meminit Herculani, Floridi et Amantii; sed aut hos, aut S. Dominum Perusiæ, cum eam Gothi obsidebant, fuisse versatos, nusquam indicat; sic tamen Floridum de se ipso loquentem inducit, ut se ad Herculano enutritum dicat: id itaque de Florido paulo verisimilius credi potest, quam de S. Amantio aut S. Domnino. De S. Amantio vide dicta tom. VII Septembris pag. 275. Quod autem ad S. Dominum pertinet, siis vel sub annum 541 virilem, quod

S. Floridi Officium anno 1654 Romæ editum, S. Dominum, ubi de S. Floridi cum SS. Amantio et Domnino Perusiam discessu sermo est, virum optimum appellans. insinuat; vel sub annum 547, quod laudatus mox Arnulphus inuit, ætatem attingerat, atque ex hac vita, ut Jacobillus ait, migravit anno 610; annis circiter centum vixisse dicendus est, quod, etsi fidem non superet, fortassis tamen a vero alienum est.

4 Non multo post suum in patriam reditum, Robianum secessit, vitam solitariam deinceps acturus, ut Angelus Conti et Jacobillus scribunt: verum, quod illi non multo post ejus in patriam reditum contigisse aiunt, id Arnulphus post SS. Floridi et Amantii obitum differt; cum autem SS. Floridus et Amantius circa annum 600 verosimiliter obierint, si Arnulfo, his multo antiquiori, fides habenda sit, inter S. Domnini Perusia in patriam reditum, ejusdemque in solitudinem secessum, medium circiter seculum intercessisse, necesse est. Ea Arnulfi verba, quibus, quod modo dixi, non solum affirmat, sed reliquum etiam S. Domnini vivendi cursum ac rationem explicat: Non longo vero post excessum B. Floridi tempore S. E presbyter Amantius et ipse expleto vitæ suæ decursu hominem exiit, atque Præsulem sequens calicea regna petivit, corpusque ipsius cum grandi honore in eadem ecclesia, qua præsulis, est sepultum. Dominus autem homo simplicis naturæ et innocentis vitæ post decessum S. Amantii despiciens frequentiam populi in montuosis silvis inter lustra ferarum elegit solus agere vitam heremiticam in loco, quem Robianum nominant; ubi cum aliquamdiu pomis et herbarum vixisset radicibus, a rusticis, qui ad colligendas glandes illuc venerant, inventus, cognitioni populi est redditus. Cum autem plures ad eum concurrerent, rogavit eos, ne se tam crebra visitatione infestarent; alioquin ipse inde discederet. Quod si aliquid charitatis sibi impartiri vellent, parvum tugurium inibi sibi ædificarent, ubi Sabbato per unum vel duos viros sibi congrua victualia ministrarent, qui omnia juxta ejus voluntatem fecerunt. Cum autem ibi per aliquot annos perseverasset in jejuniis et orationibus et ipse feliciter migravit ad Dominum, sepulchrumque est in eodem loco, ibique postea venerabilis est in honorem ipsius constructa ecclesia, in qua usque hodie recolitur digna et celebratur honorificentia.

5 Miraculis claruisse, dum in terris ageret, S. Dominum, nusquam lego: at ægrum quemdam pauperem, invocata ejus ope, convalescente, cum ei solerentur exsequiæ, scribit Angelus Conti: habent vero maxime sibi propitium, quos animalia rabida morderunt; servaturque in dicata ejus nomini ecclesia calice, e quo vinum hauriunt, qui sibi a rabie timent. Eo usum fuisse ferunt S. Dominum, cum Deo litaret. Sunt tamen, qui, eum sacerdotem fuisse, non putent, etsi in sua ecclesia vestibus sacerdotalibus indutus, et calicem manu tendens depingatur. Imagines illæ haud admodum, ut dictum supra est, antiquæ sunt: unde in illis S. Domnini sacerdotio suffragantibus parum præsidii est. Res mihi apparet admodum dubia: certe Arnulphus, diaconus Aretinus, nihil usquam assertit, unde ejus sacerdotium colligas, nedum des utcumque evictum.

AUCTOR
J. B.

dein autem
solitariam
vitam egisse,

E

F

ac læsis a
rabidis ani-
malibus pa-
trocinari
scribitur.

DE